

Hem>Familjefrågor och arv>Skilsmässa och hemskillnad

Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.

Översättningen till är dock redan färdig.

Swipe to change

engelska

Skilsmässa och hemskillnad

Italien

1 Vilka krav måste vara uppfyllda för att makarna ska kunna få en dom på äktenskapsskillnad?

I lagen anges de juridiska villkoren för att makarna ska kunna få äktenskapsskillnad (se punkt 2). Innan domstolen kan besluta om äktenskapsskillnad måste den kontrollera att dessa juridiska villkor är uppfyllda.

En sådan kontroll är nödvändig även om makarna lämnar in en gemensam ansökan om äktenskapsskillnad. Makarnas samförstånd är alltså inte i sig själv grund för äktenskapsskillnad (och därför finns egentligen inte begreppet äktenskapsskillnad i samförstånd i Italien). Domstolen måste alltid fastställa de omständigheter som ligger till grund för ansökan innan den kan meddela en dom om äktenskapsskillnad.

Om äktenskapet ingåtts i enlighet med civillagen kan domstolen upplösa det. Om makarna gift sig kyrkligt och äktenskapet vederbörligen registrerats i folkbokföringen kan domstolen befria makarna från äktenskapets civila rättsverkningar. En allmän åklagare måste delta i förfarandet.

Källor: lag nr 898 av den 1 december 1970, ändrad genom lag nr 436 av den 1 augusti 1978 och lag nr 74 av den 6 mars 1987.

2 På vilka grunder kan man få äktenskapsskillnad?

En av makarna kan ansöka om äktenskapsskillnad i följande fall:

1. När den andra maken efter bröllopet dömts av domstol för ett mycket allvarligt brott som begåtts före eller efter bröllopet och denna dom vunnit laga kraft.

Detta gäller om den andra maken dömts

till fängelse på livstid eller i över 15 år, även som en följd av flera olika domar, för uppsåtliga brott med undantag för politiska brott och brott som begåtts av särskilda moraliska eller sociala motiv,

till frihetsstraff för incest (artikel 564 i strafflagen) eller sexualbrott i enlighet med artiklarna 609a (sexualbrott), 609c, 609d och 609g (införda genom lag nr 66 från 1996),

till frihetsstraff för mord på en son eller dotter eller mordförsök på maken eller makens son eller dotter,

till frihetsstraff efter två eller flera domar för mycket grov misshandel, utebliven betalning av underhåll, misshandel eller övergrepp i familjen eller på barn eller utnyttjande av personer med bristande rättshandlingsförmåga till skada för maken eller ett barn, utom då den make som ansöker om äktenskapsskillnad har dömts för medverkan eller då det har kunnat fastställas att makarna återigen lever tillsammans.

2. I följande fall:

Den andra maken frikänns från sådana incest- eller sexualbrott som nämns i punkterna 1b och 1c ovan och domstolen slår fast att svaranden är oförmögen att upprätthålla eller återuppta familjegemenskapen.

Makarna har erhållit hemskillnad och levt åtskilda i minst tre år efter det datum då de infann sig i domstol för förhandlingen om hemskillnad.

Rättegången angående de brott som anges i punkterna 1b och 1c avbryts på grund av att en tidsfrist överskridits, men skilsmässodomstolen fastställer att brotten i sig själva annars skulle vara straffbara.

Rättegången angående incest utmynnar i en dom som fastställer att brottet inte är straffbart eftersom det inte skapade någon offentlig skandal.

Den andra maken, med utländskt medborgarskap, har utverkat en annullering eller upplösning av äktenskapet eller ingått ett nytt äktenskap utomlands.

Äktenskapet är ofullkomnat.

En av makarna har officiellt bytt juridiskt kön. Ansökan om äktenskapsskillnad kan i detta fall lämnas in av vilken som helst av makarna.

Sammanfattningsvis kan sägas att förutom i "straffrättsliga" fall (som utöver domar för mycket allvarliga brott även omfattar fall där personen frikänns på grund av psykisk störning, preskribering samt avsaknad av objektiva grunder för att utdöma ett straff för incest) kan man få äktenskapsskillnad på följande grunder: hemskillnad, annullering, upplösning eller nytt äktenskap som ingåtts av den andra maken utomlands, ofullkomnat äktenskap och könsbyte.

3 Vilka rättsliga konsekvenser får en äktenskapsskillnad när det gäller

3.1 makarnas personliga förhållanden (t.ex. i fråga om efternamn),

Domen om äktenskapsskillnad innebär

först och främst att de äktenskapliga banden bryts vilket innebär att makarna på nytt ogifta och alltså kan ingå nytt äktenskap.

Kvinnan förlorar det efternamn som hon hade fogat till sitt eget, men hon kan ansöka hos domstolen om att få behålla makens efternamn tillsammans med sitt eget om det ligger i hennes eller barnens intresse.

Äktenskapsskillnaden bryter inte släktbanden, särskilt inte hindren i samband med släktskap i rakt upp- eller nedstigande led (artikel 87.4 i civillagen).

Utländska makar förlorar inte medborgarskap som förvärvats genom giftermålet.

3.2 fördelningen av makarnas egendom,

Äktenskapsskillnaden upplöser makarnas gemensamma egendom (som inkluderar alla inköp som makarna gjort gemensamt eller på egen hand under äktenskapet, med undantag för den personliga egendom som anges i artikel 179 i civillagen) och förmögenhetsfonder. Om barnen inte har uppnått myndig ålder fortsätter dock fonden att existera. Den har inga rättsverkningar på vanlig egendom (till exempel tillgångar som förvärvats på proportionell grund före eller under äktenskapet om makarna har gjort en bodelning), som kan upplösas på begäran av en av makarna.

Den förälder som bor med barnet kan ges rätt att bo kvar i makarnas tidigare bostad, om det ligger i barnets intresse att få bo kvar där.

3.3 makarnas gemensamma, underåriga barn,

Den domstol som beslutar om äktenskapsskillnad beslutar också om gemensam vårdnad av barnen, utom i undantagsfall då vårdnaden i stället kan tillfalla en av föräldrarna. Domstolen fastställer också regler för umgängesrätt för den förälder som inte bor med barnen. Den ger också anvisningar angående förvaltningen av barnens tillgångar och fastställer storleken på det underhåll som ska betalas av den förälder som inte bor med barnen till den förälder som barnen bor hos (gäller underåriga barn).

3.4 underhållsskyldighet mot den andra maken?

När en dom om äktenskapsskillnad har meddelats kan domstolen på begäran av en parterna besluta att ett regelbundet underhåll ska utbetalas till den make som inte har tillräckliga ekonomiska resurser och som inte objektivt kan skaffa sig sådana. Skyldigheten att betala underhåll upphör om mottagaren av underhållet gifter om sig. Om båda parterna samtycker kan underhållet också betalas ut vid ett enda tillfälle, exempelvis genom att den make som är underhållsskyldig överlåter fast egendom på den andra maken. (För mer information se: Underhållsskyldighet – Italien).

Den make som inte uppfyller sin skyldighet att betala underhåll till sin make/maka (vid hemskillnad) eller sitt/sina barn begår ett brott enligt artikel 570 i civillagen.

Det finns även andra effekter. Makar som har skilt sig, men inte gift om sig och som är berättigade till underhåll är också berättigade till en andel av avgångsvederlag som utgår till den andra maken. Om den f.d. maken dör är den efterlevande maken berättigad till efterlevandepension eller till att dela pensionen med andra efterlevande makar samt till arv om personen i fråga är behövande. Lagen ger också den make som beviljats underhåll möjlighet att inteckna eller ansöka om beslag av egendom som tillhör den andra maken.

4 Vad är den praktiska innebörden av hemskillnad?

Hemskillnad innebär att makarna inte längre är skyldiga enligt lag att leva tillsammans. Ett upphävande av samlevnaden saknar rättsverkningar (med undantag för situationer som uppstått före den omarbetade lagen nr 151 från 1975)

och innebär bara att de äktenskapliga banden försvagas något.

Hemskillnad beslutas av domstol eller av parterna i samförstånd.

Källor: De materiella reglerna finns i civillagen (artikel 150 och följande. När det gäller arvsrätt, se artiklarna 548 och 585 i civillagen).

5 Vilka krav måste vara uppfyllda för att erhålla hemskillnad?

Hemskillnad som beviljas av domstol förutsätter omständigheter som gör en fortsatt samlevnad outhärdlig.

Om villkoren är uppfyllda beslutar domstolen på begäran av en av makarna, även om det skulle vara mot den andra makens vilja, om hemskillnad.

I undantagsfall beslutar domstolen också vilken av makarna som är ansvarig för separationen. Detta får konsekvenser för underhåll och arv. En allmän åklagare måste delta i förfarandet.

Hemskillnad i samförstånd bygger på en överenskommelse mellan makarna, men blir gällande endast om domstolen ger sitt godkännande. Domstolen har till uppgift att kontrollera att makarnas överenskommelse ligger i familjens överordnade intresse. Särskilt om överenskommelsen om vårdnad och underhåll till barnen inte ligger i barnens intresse, kallar domstolen in parterna igen för att gå igenom nödvändiga ändringar. I de fall då lösningen är oacceptabel kan domstolen vägra att godkänna hemskillnaden.

6 Vad får en hemskillnad för rättsliga följder?

Personliga förhållanden: Vid hemskillnad (som beslutas av domstol eller i samförstånd) försvinner helt alla typer av biståndsplikt som förutsätter samlevnad. Dessutom upphör faderskapspresumtionen. Kvinnan förlorar inte makens efternamn som lagts till hennes eget, men hon kan ansöka om att domstolen ska förbjuda användningen av namnet om detta kan vålla skada. Domstolen kan också ge maken rätt att inte använda namnet om detta kan skada henne.

Makarnas gemensamma tillgångar: Hemskillnaden innebär att de gemensamma tillgångarna upplöses.

Föräldransvar: Den domstol som meddelar dom om hemskillnad fattar också beslut om vårdnad av barn och fastställer storleken på det underhåll som ska betalas av den förälder som inte bor med barnet (eller, i de få fall då ensam vårdnad utdöms, av den förälder som inte har vårdnaden). Den make som bor med barnet prioriteras vid beslutet om vem som ska få rätt att bo kvar i makarnas bostad (för mer information, se "Föräldransvar – Italien").

Underhållsskyldighet: Den make som inte bär ansvar för separationen kan hos domstolen begära och beviljas underhåll från den andra maken om han eller hon saknar tillräckliga ekonomiska resurser. Den behövande maken är berättigad till underhåll, dvs. en regelbunden summa som täcker uppehållet, även om han eller hon är ansvarig för separationen (Se "Underhållsskyldighet – Italien").

Enligt rättspraxis ska underhållet vid hemskillnad indexregleras på samma sätt som underhåll vid äktenskapsskillnad.

Beslut om vårdnaden om barnen och beräkningen av underhållet (för maken och barnen) kan ändras. Att inte betala det fastställda underhållet är ett brott enligt artikel 570 i civillagen.

Separation med och utan ansvar: En make som separerat, men som inte står som ansvarig för separationen behåller samma arvsrättigheter som makar som fortfarande lever tillsammans.

Makar som står som ansvariga för en separation är bara berättigade till underhåll om de är berättigade till underhållsbidrag från den avlidna maken när arvsförfarandet inleds (artiklarna 548 och 585 i civillagen).

Övriga konsekvenser: Domen om hemskillnad berättigar till registrering av en rättslig inteckning. Om domen inte följs kan domstolen efter ansökan från den berättigade parten besluta att motpartens tillgångar ska beslagtas och att tredje part som ska göra fortlöpande betalningar till motparten ska överföra en del av summan till den berättigade parten.

7 Vad är den praktiska innebörden av annullering av äktenskap?

Ett äktenskap kan ogiltigförklaras eller annulleras (se artikel 117 och följande artiklar i civillagen). Det är mest praktiskt att utgå från begreppet ogiltighet och gå igenom de olika typerna av ogiltighet och den lag som tillämpas på dem.

Ett äktenskap är ogiltigt om det är felaktigt på något av det sätt som anges i lagstiftningen och som i så fall måste återopas på lämpligt sätt.

En ansökan om annullering av äktenskap delges inte arvtagare, om inte ärendet redan pågår. En allmän åklagare måste delta i förfarandet.

Källor: De materiella reglerna finns i civillagen (artikel 117–129a).

8 Vilka krav måste vara uppfyllda för att ett äktenskap ska annulleras?

Ett äktenskap kan ogiltigförklaras på följande grunder (artikel 117 och följande artiklar i civillagen):

En av parterna är redan gift. Ogiltigförklaringen är ovillkorlig och oåterkallelig. Ansökan om ogiltigförklaring kan lämnas in av makarna, nära släktingar i uppstigande led, allmän åklagare eller övriga berörda.

Impedimentum criminis. När en av dem som ingår äktenskap med varandra har dömts för mord eller mordförsök på den andras make/maka.

Ogiltigförklaringen är ovillkorlig och oåterkallelig. Ansökan om ogiltigförklaring kan lämnas in av makarna, allmän åklagare eller övriga berörda.

Konstaterad sinnessjukdom hos en av makarna. Äktenskapsförbudet kan inträda även efter giftermålet, förutsatt att det kan styrkas att en av makarna led av ett psykiskt funktionshinder redan när äktenskapet ingicks. Det kan bestridas av förmyndaren, allmänna åklagaren eller övriga berörda.

En av makarna är oförmögen att ansvara för sina egna handlingar. Giftermålet kan bestridas av den make som anser att han eller hon var oförmögen att ansvara för sina handlingar vid tiden för giftermålet (även om personen var i sin fulla rätt att gifta sig). Ansökan om ogiltigförklaring kan inte lämnas in om paret har levt tillsammans i mer än ett år efter det att maken i fråga återfått sin mentala förmåga.

En av makarna har inte uppnått minimiåldern. Ansökan kan lämnas in av makarna, allmänna åklagaren och föräldrarna. Den underårige kan inte agera förrän ett år efter det att han eller hon har blivit myndig.

Släktskap, adoption och anknytning. Äktenskapets giltighet kan bestridas av makarna, allmänna åklagaren och övriga berörda. Ansökan om ogiltigförklaring kan dock inte lämnas in om det har gått över ett år sedan bröllopet och det skulle ha varit möjligt att få tillstånd för giftermål.

Våld, rädsla och misstag (samtycke som erhållits genom våld eller som ett resultat av allvarlig rädsla på grund av omständigheter utanför makens kontroll, misstag i fråga om den andra makens identitet eller personlighet i enlighet med artikel 122 i civilagen). Ansökan kan lämnas in av den make vars samtycke erhöles på något av de sätt som anges ovan. Ansökan kan inte lämnas in om makarna har levt tillsammans i mer än ett år efter det att orsaken till våldet eller rädslan upphört eller misstaget uppdagades.

Simulering. Äktenskapet kan bestridas av en av makarna om de ingått äktenskap med en överenskommelse att inte uppfylla de skyldigheter eller utöva de rättigheter som följer av giftermålet. Ansökan om ogiltigförklaring kan inte inlämnas om det gått mer än ett år räknat från dagen för giftermålet eller om makarna under någon period efter bröllopet har levt tillsammans som man och hustru.

9 Vad blir den rättsliga följden av att äktenskapet annulleras?

Om makarna handlade i god tro (dvs. de var omedvetna om att det fanns hinder för äktenskapet när de gifte sig), anses äktenskapet vara giltigt ända tills det har annullerats som ett ogiltigt men i god tro ingånget äktenskap (s.k. putativt äktenskap). Barn som fötts eller avlats under äktenskapet betraktas som födda inom äktenskapet och omfattas därför av reglerna om hemskillnad för makar med underåriga barn.

Domstolen kan också ålägga en av makarna att betala regelbundet underhåll till den andra maken i högst tre år om vederbörande inte har tillräckliga ekonomiska resurser och inte har gift om sig.

Om bara en av makarna handlade i god tro, tillämpas rättsverkningarna av det putativa äktenskapet på den maken och eventuella barn. Den make som agerat i ond tro måste betala en lämplig ersättning som motsvarar tre års underhåll och betala underhållsbidrag om det inte finns några andra underhållsskyldiga.

Om båda makarna handlade i ond tro får giftermålet konsekvenser för barn som fötts eller avlats under äktenskapet, förutsatt att ogiltigförklaringen inte beror på bigami eller incest. Barn som fötts inom ett äktenskap som har ogiltigförklarats på grund av bigami kan förvärva status som barn födda utom äktenskapet vilkas börd fastställts.

God tro presumeras och måste endast föreligga i det ögonblick då de äktenskapliga banden knyts.

10 Kan man lösa frågor som har med äktenskapsskillnaden att göra på annat sätt än genom att väcka talan i domstol?

Det finns inga bestämmelser om alternativa metoder för att lösa frågor om äktenskapsskillnad (eller hemskillnad). Makarna har fri tillgång till familjerådgivning för att de ska kunna nå en överenskommelse om vårdnaden av barnen.

Makarna kan också ingå en överenskommelse om de ekonomiska frågorna (underhåll för barn och för endera av makarna).

11 I vilken domstol ansöker man om äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap? Vilka formaliteter måste följas och vilka handlingar bör bifogas ansökan?

De processrättsliga reglerna för äktenskapsskillnad gäller även för hemskillnad, förutsatt att de inte strider mot varandra. I sådana fall tillämpas artikel 706 och följande artiklar i civilagen.

Förfarandet är ett särskilt tvisteförfarande som regleras av bestämmelser som skiljer sig från bestämmelserna för vanliga förfaranden, särskilt när det gäller den fas som omfattar domstolsförhandlingen (förfarandet består av två faser: en vanlig domstolsförhandling och en förhandling inför undersökningsdomare). Behörighet: Domstolen, som kollegial domstol, på den ort där makarna senast bott tillsammans eller på någon av de andra orter som lagen anger (artikel 706 i civilprocesslagen), där svaranden har hemvist eller, om vederbörande inte kan spåras eller bor utomlands, kändens hemvist. Om båda parterna bor utomlands, kan vilken italiensk domstol som helst behandla ärendet. Om makarna lämnar in en gemensam ansökan om äktenskapsskillnad kan de välja den enas eller den andras hemvistort.

Förfarande: Ansökan om äktenskapsskillnad ska lämnas in till den domstol som är behörig. Styrkande handlingar ska bifogas ansökan, men de kan också lämnas in direkt vid domstolsförhandlingen. Den make som ansöker om äktenskapsskillnad ska se till att den andra maken har delgivits ansökan och datumet för domstolsförhandlingen. Om försöken att uppnå en förlikning misslyckas fattar rättens ordförande beslut om interimistiska åtgärder som ligger i makarnas och barnens intresse och fastställer datum för en förhandling inför en undersökningsdomare, som handlägger ärendet enligt de vanliga reglerna för tvisteförfaranden.

Gemensam ansökan om äktenskapsskillnad: En gemensam ansökan om äktenskapsskillnad förutsätter att makarna har kommit överens om att skiljas och enats om villkoren i fråga om sina barn och ekonomiska förhållanden. I dessa fall tillämpas ett förenklat förfarande.

Källor: Lag nr 898 från 1970 och därpå följande ändringar. I fråga om hemskillnad tillämpas även artiklarna 706–711 i civilagen.

12 Kan man få rättshjälp för att täcka kostnaderna i målet?

Det är möjligt att få rättshjälp och därmed låta sig biträdas av ett juridiskt ombud utan att betala ombudskostnader och andra domstolsavgifter. Utländska medborgare som lagligen vistas i Italien har också rätt att ansöka om rättshjälp. Villkoren för att få rättshjälp finns i lag 1990/217 och faktabladet om rättshjälp. Ansökan om rättshjälp ska lämnas in till advokatsamfundets styrelse. Mer information finns på advokatsamfundets webbplats (när det gäller advokatsamfundet i Rom) och på justitiedepartementets webbplats.

Källor: Lag nr 217 från 1990, ändrad genom lag nr 134 från 2001.

13 Kan en dom på äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap överklagas?

Det är möjligt att överklaga domar om hemskillnad, äktenskapsskillnad eller annullering av äktenskap. Domar om äktenskapsskillnad eller hemskillnad som ännu inte vunnit laga kraft (till exempel gällande makarnas status eller när förfarandet fortsätter med fastställande av underhåll eller ansvar) kan inte överklagas tillsammans med den slutgiltiga domen, utan måste överklagas enligt vad som anges i lagen.

14 Hur ska man göra för att få en dom på äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap som meddelats i en annan medlemsstat erkänd i [medlemsstat]?

I förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 föreskrivs ett gemensamt förfarande i alla EU-länder.

Domen erkänns automatiskt: Det behövs därför inget särskilt förfarande för att uppdatera uppgifter om civilstånd i relevanta register i en medlemsstat till följd av en lagkraftvunnen dom om äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap.

En berörd part kan emellertid få fastställt att domen ska erkännas eller inte erkännas. Skälen för att vägra erkännande anges uttryckligen i förordningen.

Ansökan ska lämnas in till den appellationsdomstol som har territoriell behörighet (med hänvisning till den plats där beslutet ska verkställas och i enlighet med interna bestämmelser). Domstolen ska fatta beslut utan dröjsmål (och utan kontradiktoriskt förfarande) och beslutet ska delges sökanden.

15 Till vilken domstol ska man vända sig för att begära omprövning av ett beslut att i [medlemsstat] erkänna en dom på äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap som har meddelats i en annan medlemsstat? Hur handläggs sådana mål?

Var och en av parterna kan överklaga beslutet om erkännande till den appellationsdomstol som meddelade beslutet inom en månad från den dag det delgavs (två månader om motparten är bosatt i ett annat land). I denna andra fas tillämpas den kontradiktoriska principen och de normala reglerna för tvistemål.

Appellationsdomstolens dom kan i sin tur överklagas till kassationsdomstolen (se bilagorna till förordningen).

16 Vilket lands lag tillämpas i ett mål om äktenskapsskillnad mellan makar som inte har hemvist i [medlemsstat] eller har olika medborgarskap?

Hemskillnad och äktenskapsskillnad regleras i den nationella lagstiftning som är gemensam för båda makarna vid tidpunkten för ansökan om hemskillnad eller äktenskapsskillnad. Om makarna har skilda medborgarskap åligger det domstolen att besluta vilken lag som är tillämplig på grundval av det land där makarna tillbringar den största delen av sin tid tillsammans.

Om den utländska tillämpliga lagen inte innehåller några bestämmelser om hemskillnad och äktenskapsskillnad tillämpas italiensk lag (artikel 31 i lag nr 218 från 1995) och principen om domstolslandets lag (*lex fori*). Det bör noteras att italiensk lag kan tillämpas oberoende av om sökanden har italienskt medborgarskap och kan också åberopas av en utländsk medborgare i ett blandäktenskap eller i ett äktenskap mellan två utlänningar.

Italienska makar som har ansökt om hemskillnad eller äktenskapsskillnad omfattas av italiensk lag även om de inte har hemvist i Italien. Makar med skilda medborgarskap omfattas av lagen i det land där de tillbringar den största delen av sin tid tillsammans. Om lagen i landet i fråga inte innehåller bestämmelser om hemskillnad eller äktenskapsskillnad tillämpar (den italienska) domstolen italiensk lag.

Senaste uppdatering: 15/10/2018

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.